

«Nāvīgi stilīgi» jeb neredzami cilvēki uz ceļa

Gunda Katrīna Vovere

Tēju katru dienu ziņās lasāms par jauniem gadījumiem, kad ceļu satiksmes negadījumos cieš gājēji un riteņbraucēji. Dienas paliek īsākas, nakts garākas un pat krēslas laiks ir maldīgs – acīm šķietami vēl gaišs, bet šoferiem grūti pamanīt cilvēkus tumšā apgērbā uz tumša fona. Nupat sākusies arī jaunā Ceļu satiksmes drošības direkcijas (CSDD) kampaņa “Nāvīgi stilīgi”, lai atgādinātu mazāk aizsargātajiem satiksmes dalībniekiem, ka tikai atstarojoši elementi liek šoferiem tevi pamanīt ceļu satiksmē. Statistika ar cietušajiem un bojāgājušajiem ir baisa, trakākais tajā ir tas, ka, iespējams, daudzus no šiem nelaimes gadījumiem ir bijis iespējams novērst ar atstarotāju, vesti, lukturīti.

CSDD kampaņas foto

CSDD STATISTIKA

Statistika ir satraucoša – pērn satiksmes negadījumos Latvijā dzīvību zaudēja 33 gājēji, un arī šogad situācija nav uzlabojusies: līdz oktobra beigām bojā gājuši jau ap 30 cilvēku. Visbīstamākie mēneši gājējiem ir no oktobra līdz janvārim – pērn vien decembrī un janvārī dzīvību zaudēja 18 cilvēki, pārsvarā 50–60 gadu vecumā, bet smagi ievainotie visbiežāk ir 40–50 gadus veci.

Gada tumšākajos mēnešos katru nedēļu iet bojā viens gājējs, bet ik dienu viens vai divi gājēji vai velosipēdisti gūst traumas sadursmēs ar automašīnām. Galvenie traģēdiju cēloņi – tumšs apgērbs, atstarojošu elementu trūkums un pārvietošanās pa neapgaismotiem ceļiem bez ietvēm.

Citu Eiropas valstu pieredze rāda, ka, izbūvējot gājējiem drošus ceļus, bojā gājušo skaits samazinās pat par 80 %.

Kā norāda CSDD valdes priekšsēdētājs Aivars Aksenoks: “Gada tumšākajos mēnešos sadursmēs ar auto katru dienu cilvēki gūst traumas un katru nedēļu kāds iet bojā. 70 % no gājējiem letālo ceļu satiksmes negadījumu notiek tumšā vai krēslā. Tāpēc mums visiem jāatceras par savu pamanāmību uz ceļa – ja esi saredzams, tad paliec dzīvs! Cilvēkiem jāsaprot, ka būt redzamam nenozīmē atteikties no stila, bet gan būt drošam, apzinīgam un dzīvam, nevis “nāvīgi stilīgam” – tādām, ko nepamana. Šī kampaņa atgādina, ka redzamība ir gājēju, velosipēdistu un autovadītāju kopīga atbildība. Tumsa un gājējs tumšā apgērbā, kurš iet pa ceļa nomali, bieži vien ir nāvējoša kombinācija, un tikai mēs visi kopā varam mainīt šo drūmo statistiku.”

Par drošību uz ceļiem gada tumšajā laikā atbildes sniedza Valsts policijas sabiedrisko attiecību nodaļas vecākā speciāliste Latgales reģiona pārvaldes jautājumos Jūlija Jurāne:

Kā šoruden vērtējat situāciju uz ceļiem – vai palielinās negadījumu skaits ar gājējiem un riteņbraucējiem?

– Ņemot vērā statistiku – Valsts policijā reģistrētos ceļu satiksmes negadījumus, var secināt, ka Latgales reģionā negadījumu skaits ar gājējiem ir aptuveni tādā pašā skaitā kā pērn, t.i. šogad noticis 51 negadījums, kurā 48 gājēji guva miesas bojājumus, bet četri gājēji gāja bojā, savukārt pagājušajā gada 10 mēnešos – 49 negadījumos 49 gājēji guva miesas bojājumus un trīs gājēji gāja bojā. Pagājušā gada rezultāti norāda uz to, ka novembrī un decembrī notika 21 negadījums, kurā cieta 24 gājēji, t.i. ka šajos tumšajos mēnešos notika 30 % negadījumu ar gājējiem.

Situācija ar velosipēdistiem, ja skatām šo un iepriekšējo gadu, ir uzlabojusies. Šogad reģistrēti 36 negadījumi, kuros ievainojumus guva 35 riteņbraucēji, viens gāja bojā. Pērn 10 mēnešos 54 negadījumos miesas bojājumus guva 54 riteņbraucēji, bojā gāja viens.

Kādi ir biežākie iemesli šādiem negadījumiem?

– Šo negadījumu iemesli var būt ceļu satiksmes noteikumu neievērošana gan no gājēju, velosipēdistu puses, gan no autovadītāju puses. Pilsētās, apdzīvotās vietās kā biežākos iemeslus varētu minēt vadītāju neuzmanību, novēršanos no auto vadīšanas, situācijai neatbilstoša braukšanas ātruma izvēli; gājēju neverību, šķērsojot braucamo daļu, veicot to ārpus gājēju pārejas, izejot uz braucamās daļas, nepārliecinoties par drošību, citreiz vietās, kur redzamība ir ie-

robežota stāvošu transportlīdzekļu, koku, žogu dēļ. Arī gājēju redzamības uzlabošana, izmantojot gaismu atstarojošos elementus, tumšajā diennakts laikā, krēslā vai lietainā dienā ir svarīga.

Ārpus apdzīvotām vietām bieži vien šajos negadījumos noteicošais ir reibuma stāvoklis, kas dezorientē mazāk aizsargāto ceļu satiksmes dalībnieku, un tas pārvietojas pa braucamo daļu, neievērojot elementāros drošības principus.

Vai ir kādi īpaši reģioni vai diennakts laiki, kuros notiek vairāk negadījumu?

– Ceļu satiksmes negadījumi notiek visā Latvijas teritorijā. Varam norādīt, ka 2024. gadā bija reģistrēti 17 479 ceļu satiksmes negadījumi un 3363 ceļu satiksmes negadījumi ar cietušajiem. Jāuzsver, ka tumšais diennakts laiks var apgrūtināt redzamību, tāpēc iedzīvotājiem ir jālieto atstarojoši elementi, lai viņus varētu laikus pamanīt. Autovadītājus aicinām pielāgot braukšanas ātrumu apstākļiem un īpašu uzmanību pievērst nepietiekami apgaismotiem ceļa posmiem un gājēju pārejām.

Vai cilvēki pietiekami lieto atstarotājus un gaismas?

– Kopumā situācija ar gaismas atstarojošo elementu izmantošanu ir uzlabojusies. Daudz biežāk redzam velosipēdistus, arī mopēdistus, izmantojam gaismu atstarojošas vestes. Daudzi mazāk aizsargātie ceļu satiksmes dalībnieki ikdienā nēsā apgērbu, kurā jau iestrādāti šie elementi, kā arī bērnu skolas somas ir pārdomātas šajā ziņā.

Vai policija šobrīd veic kādas īpašas pārbaudes vai kampaņas, lai pievērstu uzmanību atstarojošo elementu lietošanai?

– Varam norādīt, ka šobrīd norisinās kampaņa – «Nāvīgi stilīgi», kuru organizē

CSDD sadarbībā ar Valsts policiju un stratēģiskajiem partneriem – Swedbank apdrošināšanu, degvielas mazumtirdzniecības uzņēmumu «Virši» un automašīnu koplietošanas platformu «Carguru». Kampaņa tiek finansēta no CSDD un Ceļu satiksmes drošības padomes līdzekļiem – sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas prēmijām, ko ceļu satiksmes negadījumu novēršanas pasākumu veikšanai apdrošināšanas sabiedrības katru ceturksni ieskaita biedrības «Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs» (LTAB) kontā.

Kādas sankcijas paredzētas par atstarojošo elementu nelietošanu?

– Ceļu satiksmes noteikumi noteic, ka diennakts tumšajā laikā, ja ceļš nav pietiekami un vienmērīgi apgaismots, gājējiem, kuri atrodas uz brauktuves vai nomales, jābūt tērptiem atstarojošā vestē vai apgērbā ar labi redzamiem gaismu atstarojoša materiāla elementiem. Savukārt Ceļu satiksmes likumā norādīts, ka par gājējiem noteikto pienākumu pārkāpšanu var piemērot brīdinājumu vai naudas sodu no divām līdz sešām naudas soda vienībām (10–30 eiro).

Iedzīvotājiem vajadzētu atcerēties, ka atbilstoša atstarotāja lietošana var palīdzēt glābt dzīvību, jo gājējs vai velosipēdist, kurš nēsā atstarotāju, autovadītājam ar tuvas gaismas lukšiem ir redzams jau 100–150 metru attālumā. Toties lietojot tālās gaismas, atstarotājs nodrošina redzamību pat 300–400 metru attālumā. Savukārt, ja cilvēks tumšajā diennakts laikā atrodas uz ceļa bez atstarotāja, viņš ir pamanāms tikai 30–50 metru attālumā, un jāmin, ka autovadītājam bieži vien vairs nepietiek laika, lai droši nobremzētu.

Valsts policija aicina gājējus noteikti diennakts tumšajā laikā ārpus apdzīvotām vietām, kā arī apdzīvotās vietās, kur ceļš nav pietiekami un vienmērīgi apgaismots, kā arī pārvietojoties pa brauktuvi vai nomali, lietot gaismu atstarotāju vai citu gaismu atstarojoša materiāla elementu vai turēt rokā iedegtu lukturīti. Toties velosipēdam tumšajā diennakts laikā vai nepietiekamas redzamības apstākļos abos sānos jābūt diviem oranžiem gaismas atstarotājiem, kā arī priekšā jādeg baltas gaismas lukšiem, bet aizmugurē – sarkanas krāsas lukšiem. Ja lukšuru nav vai tie nedarbojas, velosipēdam priekšpusē jābūt aprīkotam ar baltu atstarotāju, bet aizmugurē ar sarkanu atstarotāju. Ja pārvietojas ar elektroskrejriteņi, noteikti vajadzētu pārliecināties, vai tumšajā laikā priekšpusē ir balta gaisma, kā arī būtu vēlams, lai vadītājam ir atsta-

rojoši elementi. Tāpat ir jāatceras, ka uz elektroskrejriteņa ir paredzēts pārvietoties tikai vienai personai.

Kā policija šobrīd izglīto gājējus un riteņbraucējus par drošību uz ceļiem?

– Tas tiek skaidrots gan bērniem, gan pīcaugušajiem preventīvajos pasākumos, masu medijos, arī individuālajās pārrunās, konstatējot konkrētu pārkāpumu. Diezgan regulāri tiek rīkoti radošie konkursi par šo tēmu. Reģionā pirms dažiem gadiem tika realizēts prevencijas projekts «Atstarotāju laboratorija», kā arī prevencijas projektā «Drošības aleja» izveidotajos baneros, kas izvietoti Daugavpils cietoksnī pie policijas ēkām, var redzēt šīs tēmas aktualitātes atspoguļojumu bērnu darbos.

Vai tiek plānotas papildu preventīvas akcijas vai sadarbība ar skolām un pašvaldībām?

– Protams, policija šajā laikā pēc iespējas biežāk rīko reidus, kā arī ikdienas darbā pievērš lielāku uzmanību mazāk aizsargāto ceļu satiksmes dalībnieku drošībai tumšajā diennakts laikā. Velosipēda vadīšanas reibuma stāvoklī novēršanai uzmanība tiek pievērsta vienmēr, šogad saistībā ar to uzsāks 291 administratīvā pārkāpuma process. Sadarbojamies ar dažādām iestādēm – CSDD, pašvaldības policiju, izglītības iestādēm. Izglītības iestādes tiek aicinātas izmantot Drošības vēstnešu programmas sagatavotās nodarbības skolēniem, kā arī izmantot iespēju sagatavot skolēnus velosipēdistu eksāmenam, kārtot to un iegūt tiesības skolā.

Kā nodrošināties, lai cilvēks uz ceļa būtu redzams ne tikai no priekšpusē, bet arī no mugurpuses?

– Izvēloties atstarotāju, noteikti vajadzētu ņemt vērā to, lai atstarotāja virsmas laukums būtu vismaz 15 kvadrātcentimetrus liels (aptuveni maksājumu kartes izmērā). Tāpat vislabāk ir izmantot gaismu atstarojošu gaišas krāsas materiālu – baltā, dzeltenā vai gaiši pelēkā krāsā. Rūpējoties par savu drošību, aicinām novietot atstarotāju labi redzamā vietā – vislabāk uz ķermeņa kustīgajām daļām, piemēram, rokām vai kājām. Atstarotāju vajadzētu stiprināt tajā pusē, kas ir tuvāk brauktuvei – tā cilvēks būs daudz pamanāmāks un drošāks uz ceļa.

Tāpat vajadzētu regulāri pārbaudīt savu atstarotāju efektivitāti – apgērbā iestrādātie, vairākkārt mazgāti, var zaudēt savu funkciju, tāpat vismaz reizi sezonā vajadzētu apskatīt arī tradicionālos, ko piestiprinām pie apgērbā. ■

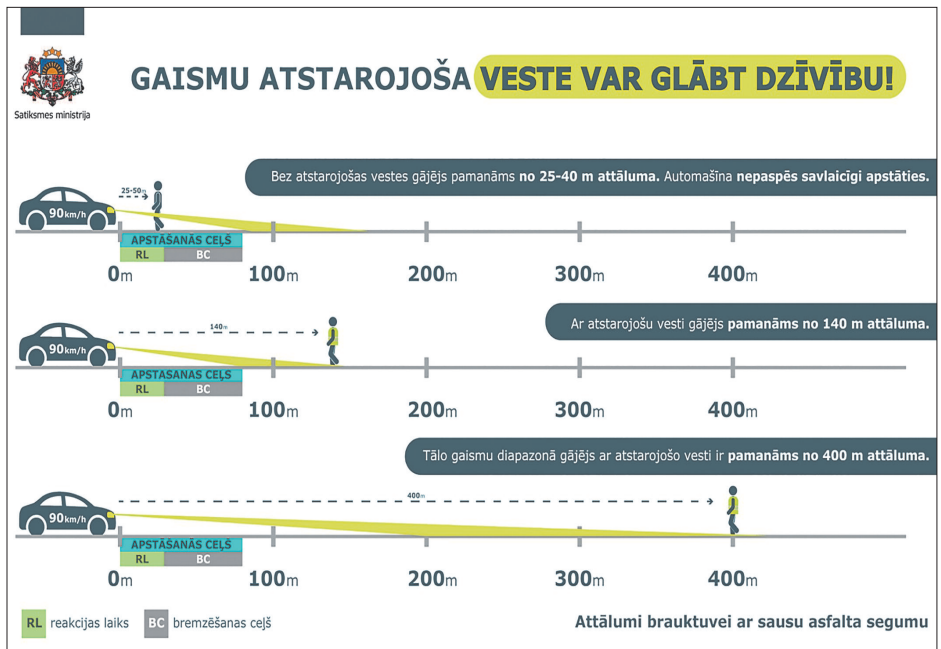

Foto: Satiksmes ministrijas mājaslapa

«Ar atstarojošu vesti cilvēks ir pamanāms, un autobraucējs var laikus nobremzēt, izvairoties no sadursmes. Uz ceļa ar asfalta segumu ārpus apdzīvotām vietām, kur var braukt ar ātrumu 90 km/h, cilvēku ar gaismu atstarojošu vesti tuvo gaismu diapazonā var pamanīt 140 metru attālumā. Savukārt, ja cilvēks uz brauktuves ir bez atstarojoša elementa, viņu var pamanīt aptuveni 25-40 metru attālumā, kas nav pietiekami, lai apturētu transportlīdzekli, jo bremzēšanas ceļš ir aptuveni 100 metrus garš. Tāpat jāņem vērā, ka lietainā laikā redzamība ir sliktāka, un bremzēšanas ceļš garāks,» uzsver Satiksmes ministrijas Autoceļu infrastruktūras departamenta direktors Tālvāldis Vectirāns

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «Nāvīgi stilīgi» jeb neredzamie cilvēki uz ceļa» saturu atbild SIA «Vietējā».

MAF
Mediju atbalsta fonds